

Antón Pelayo, Javier. *La sociabilitat epistolar de la família Burgués de Girona (1799-1803)*. Cercle d'Estudis Històrics i Socials de Girona, 2005. 364 p. ISBN: 84-934004-1-6

per M. Lluïsa Fernández Clares (Universitat Autònoma de Barcelona)

Des de fa uns quants anys la historiografia, a banda de les fonts oficials (documentació produïda per les institucions de l'època), ha començat a incorporar fonts com ara els diaris personals, els llibres de memòries i les cartes familiars en la investigació històrica. El professor Javier Antón Pelayo, que s'ha centrat des de la seva tesi doctoral, en l'estudi del panorama sociocultural de la Catalunya moderna, ha publicat darrerament aquest llibre que aquí ressenyem dedicat a l'edició crítica del fons epistolar de la família Burgués durant el quinquenni 1799-1803, fins ara inèdit.

El llibre s'estructura en quatre apartats: en la primera part, l'autor realitza una introducció a la trama familiar i històrica dels Burgués a través de la correspondència; en la segona, trobem la transcripció del fons epistolar de Martí de Burgués (1799-1803), pilar fonamental en el que es basa aquest estudi, ordenat cronològicament i amb uns criteris que respecten al màxim la fidelitat vers el text original; a continuació, dos llistats de pertinences - roba i llibres- de Martí de Burgués que ens permeten intuir alguns trets de la personalitat del protagonista i per últim, un complet índex onomàstic, molt útil en aquest cas.

En la primera part, Antón Pelayo destaca el valor de la correspondència com a font històrica, situa la ciutat de Girona en l'època en què es van produir les cartes, explica els orígens i l'ascens social de la família Burgués al llarg del segle XVII i XVIII i analitza els principals corresponsals de Martí de Burgués. La gran majoria de corresponsals participen d'una sociabilitat distingida, que es desenvolupa entre els membres d'una classe social elevada. Aquesta circumstància dota les cartes d'una familiaritat molt gran i un estil narratiu molt directe, malgrat que no es descuiden les regles bàsiques del gènere epistolar (incloent les parts més essencials: la data, la *salutatio*, la *narratio*, la *conclusio*, la signatura del subscriptor al final del text i en algunes també la *post data*). També els consells que ofería Melchor de Sas en el seu *Arte epistolar* s'ajusten bastant a l'estil que feien servir els corresponsals de Martí Burgués, aquest autor considerava que "la jovialidad, las chanzas, y las agudezas tienen más cabida en las cartas familiares que en ningunas otras, pero es menester estar muy sobre sí para usarlas; porque la jovialidad puede degenerar en sátira demasiado picante, las chanzas pueden ser pesadas, y las agudezas unas sandeces". Així mateix, la llengua que domina l'epistolari de Martí de Burgués és el castellà. Les classes dirigents catalanes van aprendre el castellà i el van fer servir com a llengua vehicular en el transcurs de la segona meitat del segle XVIII, alhora que existia un cert menyspreu per la llengua "vulgar" -la catalana- que era l'idioma del poble. La petita mostra de cartes -únicament set de les 205 transcrites- en català evidencia que l'epistolari de Martí de Burgués és poc popular.

Tal com destaca l'autor, el corpus epistolar de Martí de Burgués reflexa perfectament les exigències informatives, educatives i afectives dels parents i amics. En cada missiva arribava una recapitulació dels esdeveniments escaiguts des de la darrera i es feia un butlletí sanitari, s'anunciaven les morts, els naixements i els matrimonis, es felicitaven els aniversaris, els sants, les pasqües i el cap d'any, s'informava sobre el temps i l'estat dels camins, es demanaven

recomanacions, etcètera. Així, a mesura que avancem en la lectura, es va despertant la nostra curiositat per descobrir els infinits detalls d'aquestes trajectòries vitals, els seus èxits i fracassos, els seus sentiments més humans: les cartes d'Enrique O'Donnell transmeten el constant agraïment per la mediació de Martí de Burgués en el seu enllaç amb la Ignàcita de Burgués; la correspondència de la germana, Maria Josepa Feliu i Burgués, traspua el punt de vista d'una persona que ja no espera gaires alegries del món, cristianament resignada i amb un sincer afecte vers el seu germà; finalment, les missives dels amics de Madrid fan notar la seva confiança, quan les cartes de Martí de Burgués no arribaven amb puntualitat, li retreien la seva mandra per escriure i l'acusaven d'haver-se oblidat d'ells.

El text es completa amb una genealogia de la família Burgués (finals del segle XVIII-principis del segle XIX), un mapa que situa els llocs de procedència de les cartes i una sèrie d'il·lustracions que fan encara més entenedora l'explicació.

El darrer treball del professor Antón Pelayo, molt complet i detallat, posa a disposició dels investigadors i persones interessades uns testimonis de la Història, fins ara en l'obscuritat, sent molt útil per assolir un coneixement més ric de la societat i de la seva pràctica cultural durant l'època moderna, en concret en la ciutat de Girona. Es tracta d'un llibre, per tant, molt recomanable i de lectura agraïda.